

GOSPODARSKI VESTNIK

GLASILO ZADRUŽNE
ZVEZE V TRSTU

Št. 3.

V Gorici, dne 1. marca 1926. - Gorizia, 1 marzo 1926.

Leto IV.

Izhaja mesečno. - Naročnina 10
lir letno. - Posamezna številka
po 1 liro. - Esce ogni mese.

Izdaja:
ZADRUŽNA ZVEZA V TRSTU

Uredništvo in uprava se naha-
jata v Gorici, via S. Giovanni 6./1.
na dvorišču.

Vsebina 3. številke 1926.

Gabršček Andrej (Dunaj): Briske suhe češplje	45	Ing. Podgornik Anton: Par pripomb k sajenju krompirja	56
ŽIVINOREJA:		P. A.: Deteljna predenica	56
Dr. G. I.: Prva pomoč v hlevu (dalje)	46	SVILOGOJSTVO:	
Živinozdravnik Gerbic Josip: Ko kupujem kravo (dalje)	47	G. F.: Ne zabite na murve!	57
Furlan Janko: Dobri travniki — podlaga dobre živinoreje	48	VRTNARSTVO:	
MLEKARSTVO:		— r — n: Kultura paradižnikov	58
Ing. Podgornik Anton: Kaj vpliva na izdelanje masla?	40	GOZDARSTVO:	
ČEBELARSTVO:		Šuligoj Slavko: Važnost gozdov na Pivki	59
Dr. Bobič Leopold: Izpraševanje čebelarke vesti spomladi (dalje)	50	GOSPODARSKI KOLEDAR:	
*: Obvestila	51	Marec	60
VINOGRADNISTVO:		VPRAŠANJA IN ODGOVORI:	
Ušaj Just: Rupestris	51	15. Kako naj zatiram deteljno predenico?	61
SADJARSTVO:		16. Ali sme dopuščevalna komisija proglasiti bika za nesposobnega?	61
Štrekelj Josip: Za boljše sadno letino	52	17. Ali naj razdelimo skupen gozd?	61
— r — n: Puščanje (s sliko)	53	18. Ali se živinski davek nalaga tudi na uvožene bike?	62
— r — n: Storite svojo dolžnost	54	19. Ali obstoja uvožna carina na ovce?	62
POLJEDELSTVO:		20. Ali je davčna izterjevalnica upravičena globiti zamudnike?	62
Ing. Čok Andrej: O umetnih gnojilih (dalje)	55	TRŽNE CENE:	62
Dr. Verbig Ivan: O brananju, osipanju in gnojenju pšenice	55	GOSPODARSKI DROBIŽ	63
		OŠEBNA VEST	64

Zavarovalnici „LE NORD“ in „ROYAL EXCHANGE“

sta najgolovejši zavarovalnici proti požaru, strelji,
in vsem drugim nezgodam.

Zastopstvo za GORIŠKO in bivšo KRANJSKO ima
HROVATIN KSIST

v GORICI, Viale XXIV Maggio št. 11 - prej ul. Treh kraljev.
Zavarovanje proti nezgodam delavcev na delu.

OKRAJNA POSOJILNICA V IDRIJI

registrovana zadruga z neomejeno zavezo. Ustanovljena leta 1894.

Urادuje v lastnem posloplju vsak dan, izvzemši nedelje in praznike.

OBREŠTUJE hranilne vloge na knjižice po 4^{0/0} čisto
vloge na tekoči račun " 4^{1/2} 0/0 "

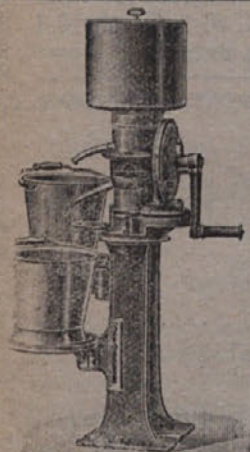
Večje in stalne vloge po dogovoru.

DAVEK OD VLOG PLAČUJE ZAVOD SAM!

Izvršuje denarna nakazila v tu - in inozemstvo. — Izdaja brezplačne cirkul. nakaznice in čeke. — Inkaso faktur in cesije terjatev.

Posojila na vknjižbo, menično poroštvo in zaslave. Trgovcem in obrtnikom otvarja pasivne tekoče račune. — Poštini tek. račun šte. 11/1591 - Položnice komitentom na razpolago.

Najpopolnejše jamstvo za vloge.

Semena vrtna, travniška in cvetlična ter druge kmetijske potrebščine za vinogradništvo, sadjarstvo, mlekarkstvo, živinorejo, kletarkstvo in čebelarstvo dobite najboljše kakovosti

pri tvrdki

„Vinoagraria“

v Gorici, Piazza Vittoria (Travnik) št. 4.

ZAHTEVAJTE SEMENSKI CENIK

Stalni in večji odjemalci semen dobijo knjižico o vrtnarstvu, ki jo je izdala tvrdka, zastoj.

Zennaro & Gentilli - Trst

Največje zaloge v Julijski krajini: Steklene, porcelanaste in lončene posode, šip, zrcal, vsakovrstnega kristalnega stekla v vseh merah;

Zaloge in uradi: Via P. L. Palestrina št. 3 in 7 (bivša Via delle Acque) telefon (št. 225).

Nadrobna trgovina: Piazza Imbriani (bivša Piazza S. Giovanni) tel. št. 26-29.

Prehodne zaloge: v prosti luki št. 4.

ROJAN . Tovarna zrcal (lastno posloplje) - TRST

KMEČKA BANKA

registrovana zadruga z omejeno zavezo

V GORICI, PIAZZA DE AMICIS
(prej Koren) šte. 12.

sprejema hranilne vloge ter jih obreštuje po 5^{0/0}, večje in na daljšo odpoved vezane vloge, po dogovoru. Dovoljuje posojila na vknjižbo in poroštvo pod ugodnimi pogoji.

Ivan Kerže - Trst

Piazza S. Giovanni

priporoča svojo trgovino vseh kuhinjskih potrebščin, vseh vrst lesenine, porcelana, aluminija, emajla itd.

GOSPODARSKI VESTNIK

Št. 3.

V Gorici, dne 1. marca 1926.

Leto IV.

Izhaja enkrat na mesec. Stane letno

10 lir. — Posamezna številka 1 liro.

Uredništvo in uprava v Gorici, Via S.

::: Giovanni šte. 6., I. nadstr. :::

====
Ponatis je dovoljen s popolno navedbo vira.
====

Gabršček Andrej (Dunaj):

BRISKE SUHE ČEŠPLJE.

Naši Brici so pričeli že davno na poseben način sušiti olupljene češplje samo na zraku in solncu. Proti gnilobi uporabljajo — žveplo. Ta slednja okolnost pa zadnje čase škoduje kupčiji s tem blagom. Na higijeniški razstavi lanskega poletja na Dunaju je bila razstavljena tudi posodica teh češpelj z nadpisom: »Zdravju škodljive goriške suhe češplje« (Gesundheitsschädliche Görzer Prunellen). Naznačena je bila množina žvepla na 1 kg češpelj. — Zato bo treba v bodoče izpodbiti bojazen konsumentov in zagotoviti jih, da je poslej žveplanje zelo malenkostno in torej povsem neškodljivo.

Tako sušenje češpelj je drugod po svetu neznano. Samo v Kaliforniji znajo še tako sušiti, pa ne le češplje, marveč in v prvi vrsti marelice. Na Dunaju imajo kalifornske sušene marelice isto ceno kakor briske češplje. — V Kaliforniji imajo vrsto jako debelih češpelj, ki jih sušijo na poseben način s kožo vred. — Na Dunaju so te češplje priljubljene in se dobro prodajajo.

Briskim suhim češpljam grozi velika nevarnost. To namreč ni kako za človeški živež važno — konsumno blago, namreč to je le posebne vrste delikatesa, ki jo uporabljajo sladšičarji bolj za okraske nego za uživanje. Nobeni gospodinjini ne pade v glavo, da bi kupila kdaj takih češpelj za svojo kuhinjo. Zato se trgovci ne trgajo ravno za prodajo teh briskih češpelj. Kupčija ne raste, marveč pada, kajti kalifornski izdelki prodirajo v svet in izpodrivajo tudi briske češplje v deželah, kjer so bile že udomačene.

Briske suhe češplje so namreč tudi

še postale predrage, a našim Bricem se delo ne izplača več. — Letos so imeli žalostne izkušnje. — Zato naj jim sedanjí položaj pojasnim, da si bodo na čistem za bodočnost.

Za brisko lupljenje in sušenje niso sposobne vse naše češplje, marveč le ena vrsta; večinoma jih morajo dovažati iz Istre. Za kilo suhih je treba do 6½ kg svežih češpelj. Lani je bila cena menda po 1.50 lir kilo, tako da je stal en kilo suhih češpelj — 9 lir brez dela.

Tako sušene češplje so Brici prodajali znanim goriškim trgovcem, ki pa imajo ž njimi še mnogo dela. Zlagajo jih v lične škatlje po ¼, ½, 1, 2 kg. Svoje odjemalce imajo v severnih deželah, nekoliko tudi na Dunaju. Ali razpošiljajo jih posamičnim trgovcem le v malih množinah. Škatlje so nalašč v ta namen napravljene, na vrhu polagajo po nekaj peres lavorja, a na omotu slike s šopom češpelj itd.

Letos so trgovci ponujali cene, ki so pomenile za Brice očitno in veliko izgubo. Zato so hoteli poskusiti, če bi ne mogli prodali svojega blaga brez posredovanja goriških trgovcev. Njihov zaupnik je prišel z vzorci na Dunaj in seveda do mene v nadi, da bom mogel pomagati. Za letos je bil ta poskus prepozen, zato brez uspeha. — Briskemu odposlancu sem našel edino tvrdko, ki bi to kupčijo prevzela, ako bi količkaj kazalo. — Ta tvrdka je že stara nad 40 let. Ustanovitelj še živi. Peča se edino s kupčijo češpelj na debelo. — Danes delujejo skupaj trije bratje (poleg očeta); dva brata sta stalno v Bosni ali Srbiji in Rumuniji; tretji brat v Londonu. Prva dva

kupujeta, tretji prodaja. Ta ima svoje zveze v vseh severnih državah. L. 1924. so prodali čez — čujte!! — 4000 vagonov češpelj.

Ta tvrdka je pripravljena prevzemati ves briski izdelek, ako bo mogoče prodati ga. Vso daljno opremo v škatlje itd. bi tvrdka sama izvršila. — To se torej zgodi, ako bo količkanj kazalo, dasi se jej zdi tistih 10—20 vagonov le malenkost.

Da ne bodo Brici pa dolžili sedanjih goriških trgovcev, češ, da jih izkoriščajo, ker so jim premalo plačali, naj jim povem naslednjo neveselo novico:

Brici so v jesen računali na ceno — 12 lir, a še bi ne bilo dobička. Kar so prejeli manj, je bila izguba. — Jaz sem pa videl na Dunaju račune gg. Torellija

in Wolfa, ki sta prodajala dunajskim trgovcem le češplje, že lepo v škatlje zložene, — po 12 lir. V prvem okraju ima v znani ulici Wollzeile naš rojak g. Josip Ukmar iz Koprive na Krasu bogato založeno trgovino z jestvinami in delikatesami. Samo iz domoljubja prodaja tudi te češplje. Ali povedal mi je, da gre tega blaga jako malo.

Ako bo kaj s tistim dunajskim velikim trgovcem, obvestim še o pravem času. Brici bi pa dobili za lupljenje češpelj — posebne stroje. Z roko gre prepočasi in je zato delo predrago.

Ta zanimivo poročilo nam je poslal naš ugledni rojak Gabršček Andrej, ki živi sedaj na Dunaju VII. Stiftsgasse 21-II, telefon 35-2-89.

Živinoreja.

Dr. G. I.:

PRVA POMOČ V HLEVU.

(Dalje.)

V dosedanjih svojih člankih sem razpravljaj o ranah in krvotokih, ki se češče pojavljajo pri živini. Povedal sem, kako naj v takih slučajih živinorejec postopa in kakšna sredstva naj uporablja, da odvrne nesrečo od svojega hleva. Danes naj napišem nekaj o tem, kako naj živinorejec ravna, ako njegovim živini po nesreči obliči kakšen tuj predmet v grlu. Kajti tudi taki pojavi so večkrat na dnevnem redu.

Večkrat se pripeti, da se govedu ustavi v požiralniku kakšna stvar, ki jej ovira požiranje in jo tudi nadleguje v dihanju. To se navadno dogaja govedu večkrat kakor vsaki drugi živali, ker ima tako ustvarjen požiralnik. Predmeti, ki se pogostoma ustavljajo v požiralniku, so: krmska pesa, koši oljnatih tropin ali pogač, koruzni storži, senene kepe, itd. V takih slučajih naj umni živinorejec postopa tako-le:

Žival je prepeljati na večji prostor, kjer naj se ji da požreti poldrug ali tudi dva kozarca oljkinega olja. Živinorejec

naj prime žival za nosnici in za roga, potegne naj ji glavo navzdol tako, da je na lahkem raztegnjena. V tem položaju ji oveže pas okoli vratu in pod onim tujim predmetom, ki tiči v požiralniku. Na to potiska s palcem leve roke predmet proti gobcu, dočim poriva tudi desna roka, ki objema vrat od površne strani, obtičali predmet od desnice proti gobcu. Kadar dospe od dveh krepkih rok tako potiskani predmet grlu do ustja, ga potisneta oba palca od zgoraj navzdol in od zadaj naprej.

Na ta način se stisne jezik, da ima tuji predmet širšo pot za izhod.

Ako je bil tuji predmet več ur zaklujen v požiralniku, da zateka radi tega živali po plinih raztegnjen trebuh, je treba, da se napravi vbod v vamp, kakor se to dela pri napenjanju, o čemur pa bomo pozneje govorili. Vbod v vamp obvaruje po eni strani žival, da se ne zaduši, po drugi strani pa lahko tudi povzroči, da tuja stvar brez druge pomoči sama zdrči v želodec.

Ako bi pa vse to nič ne pomagalo, poslužiti se je neke posebne palčice, ki se dobiva na prodaj in je znana pod imenom »goltančeva cev«. Ta palčica

je precej gibka, gladka, meri 1 cm ali malenkost več v premeru, je poldrugi meter dolga in nekoliko širša proti tistemu koncu, s katerim naj se potiska tuji predmet v goltancu proti želodcu. Palčico je vtakniti v gobec, ki je s posebnim lesom tako razprt, da ga žival ne more zapreti. Palčica naj se po grlu potiska naprej v požiralnik, pomagaje po zunanji strani vratu z roko, dokler dospe palčica do obličanega predmeta in ga porine v želodec.

Poudarili pa moram, da se je treba tega pripomočka posluževati le v težkih slučajih in še takrat z vso previdnostjo. Ako zapazimo, da ne moremo ničesar opraviti, ne smemo delati sile. Počakajmo lepo, dokler pride živinozdravnik. Ako bi potiskali palčico nerodno in brez prave preudarnosti, dosežemo lahko prav nasproten uspeh. Prav lahko je mogoče, da s takim nasilnim ravnanjem ranimo notranje občutljive in nežne ude, kar ima za posledico pogin živali.

Nekateri priporočajo še razna druga sredstva, ki pa jih navadni živinorejci le s težavo more sam uporabljati. Zato pa je bolje, da se v težkih in nevarnih slučajih zatečemo k živinozdravniku. — Prihodnjič bomo nadaljevali.

Živinozdravnik Gerbic Josip:

KO KUPUJEM KRAVO . . .

Marsikatero naše malo posestvo je sedaj po vojni slaba kupčija z govejo živino spravila v dolgove. Pripovedoval mi je neki posestnik iz Brd: Že štiri krave sem kupil po vojni, ali mleka ni pod našo streho, telička — zaroda ni v našem hlevu. Pri prodaji vsakega goveda sem izgubil — zadolžil sem se!

Naši goveji trgi so prenapolnjeni s slabo govejo živino. Naš živinorejec stremi sicer, da bi si pripravil v hlev dobre mlekarice, ali poskusite kupovati in videli boste, kakšna je dandanes kupčija s kravami. Dobrih, prvovrstnih krav je v naših hlevih malo, ali kdor jo ima, je ne odda tako zlepa, ako ga res ne prisili potreba. Naravnost zločinsko bi imenoval početlje nekaterih trgovcev z govejo

živino, kateri uvažajo goveda iz Jugoslavije. Na trgih v Sloveniji in tudi nižje doli je dobre goveje živine na razpolago. To, kar se dandanes uvažuje za pleme preko granice za naše lokalne potrebe, to je naravnost, kako bi imenoval, izmeček onstranskih trgov. Cesar tam večkrat ni mesar ne kupi za zakolj, to pride potem prekupcev semkaj v naše kraje za — pleme.

Ko kupuje naš živinorejec kravo, pogleda na tržni dan po živinskem trgu okoli, pa mu obvisi pogled na gotovem živinčetu, ki mu ugaja. Pozabi pa pri tem na misel, katera bi morala voditi njegove korake, to je misel, da bi pogledal malo na pasmo goveda. Kako lepo je priti v hlev, kjer si živinorejec smotreno goji eno enofno pasmo, ono pač, katera je pasma dotičnega govedorejskega okrožja. Na naših govejih trgih vlada mešanica pasem in barv, večja skoro nego so pustni korjandoli. Naš živinorejec naj si izbere govedo, tudi če ni prav čiste pasme, toda vsaj deloma tako, da pride potem potom križanja s čistokrvnimi biki, kateri so sedaj že skoraj povsod vpeljani, počasi do živinčeta, ki mu ne bodo delala sramote v hlevu.

In pa starost goveda! Ne kupuj starih krav! Raje stotak več, samo ne nabavljaj si starine v hlev. Kolikokrat je naš kupec opeharjen — hoče kupiti kravo za razmeroma mlado, pa je že stara kot greh. Pogleda na roge, tam se da približno razbrati starost iz obročkov okoli rogov krave, pa je vseeno opeharjen, ker je prekupec opilil in olikal roge goveda, priganega na trg, tako da izgledajo taki, kot bi bili to rogi mlade juničke. Ne kupuj krave, katere rogi so opiljeni. Spoznaš jih po dveh sledočih znakih: Rog, kateri ni opiljen je lepo svetel in ima po vrhu neko glazuro, tako da ni treba mnogo vaje za to, da spoznaš opiljene roge, saj ti slednji niso tako lepo svelli. Drugič je opiljen rog nekam sumljivo tenak v primeri z glavo in s tem, kako na splošno izgleda govedo. Pozivljamo oblasti, da naredo konec temu sleparskemu početlju neka-

terih prekupcev z govejo živino, kateri sistematično pilijo rogove krav, ter s tem opeharijo kupca.

Še neka druga stvar je pri nakupu krave, katere se včasih naravnost otroško — malomarno prezira v dobrem upanju, da bode bik pri prvem skoku vse popravil, to je, ali je krava brejal! **Devetdeset od sto na naše trge prignanih krav, to smelo trdim, je jalovih ali pa kronično bolnih.** Ta živina potuje in kroži potom prekupcev od enega opeharjenega živinorejca do drugega, od ene vasi speč na drugi konec dežele. Tako le na novo nabavljeno kravo goni naš govedorejec parkrať k biku, plačuje skočnino, krava mu žre v hlevu dragoceno pičo, mleka ni, naveliča se, pa jo proda kot jalovo (seveda z izgubo) prekupcu naprej.

Ko kupuješ kravo, kupi ako le mo-goče zajamčeno brejo kravo, ali pa tako s svežim mlekom, drugače jo bodeš moral skoro gotovo prodati seveda na izgubo, ali kakor to šaljivo — zbadljivo imenujejo prekupci: dali ji bodeš moral, ko bode šla od hiše — mastno do to.

(Dalje prihodnjič.)

Furlan Janko:

DOBRI TRAVNIKI — PODLAGA DOBRE ŽIVINOREJE.

Zemlja se ne pusti varati in ako jo zanemarjamo, se maščuje in nam ne daja dovolj pridelkov. Tudi samo, če prav dobro obdelovanje, je ne zadovolji; ona hoče biti postrežena z rastlinsko hrano. Kaj bi se temu čudili, ko je tako naravno! Kup, še tako velik, se zmanjša, če vedno odjemamo, a nikoli ne pridenemo. Tudi zemlja je podobna žitnici: leto za letom jo praznimo in vozimo z nje poljske pridelke. Koliko pa ji vrnemo? Njivi kaj malega, t. j. le majhen del tega, kar smo ji odvzeli, travniku pa najčešče nič. Prva ima še nekaj redilnih snovi, drugi pa je že izmozgan.

Umni kmetovalec je spoznal lastno zmoto, zato skrbi in se potrudi vrniti ubožani zemlji saj deloma to, kar ji je

odvzel; on dobro ve, da mu sicer popolnoma opeša. Tudi je prepričan, da edini živež, oziroma nadomesnilo za odvzete snovi je gnoj, bodisi hlevski ali pa umetni. Ta vsebuje vse snovi, ki so za rastlinsko rast neogibno potrebne.

Pri nas je zemlja na splošno izčrpana in naglih korakov se bliža onemoglosti. Treba je torej resno misliti na od pomoč. Naša prva in največja skrb bodi gnoj, gnoj in speč gnoj!

Treba je torej živine, ki je poleg tega največji in najbolj gotov vir dohodkov. Seveda ni niti misliti na zvišanje glav goveje živine, dokler nimamo dovolj in dobre krme, kot je v obče pri nas.

Travništvo je važna in bo kmalu najvažnejša panoga kmetijstva. Brez zadostnih in dobrih travnikov ni zadosne živine; kmetovalec brez živine pa danes ni kmetovalec in je podoben hiši brez strehe.

Malone pet mesecev v letu obračamo polju hrbet. Mislimo tudi takrat nanje in gledajmo je čez travnik, kateri je mati — njiva!

V naši večinoma gorali in valovito-kraševiti deželi dobimo veliko slabih travnikov in pašnikov, z grmičevjem obraslih krajev in mnogo neobdelanega sveta. S takimi zemljišči ni prida, ni koristli.

Težko je tukaj misliti na izboljšanje zemljišč, a kdor resno misli na prihodnost in noče trpeti nerodovitnih zemljišč; kdor je enkrat videl, kaj zmora pridna in vstrajna roka, ne bo pomišljal in se bo odločil napraviti iz svojega zemljišča travnik. V njegovem hlevu je še vedno premalo živine. V jesenskih in zimskih dneh pa ni takega nujnega dela in zadovoljivega zaslužka. S pomočjo izkušenih sosedov izračuna troške za napravo novega travnika.

Nedavno mi je kmetovalec pokazal okrog 8000 m² travnika nekaj manj kot poldrugi oral (joh), ki ga je napravil iz gmajne. Polrosil je nad 3500 lir. Troški so se mu izplačali že v 5 letih, ker zemljišče mu bogato vrača trud. Kmetovalec je zadovoljen nad izvršenim de-

lom. Ve, da bo ta glavnica obstojala ves čas njegovega življenja in tudi njegovi potomci bodo uživali sadove njegovega truda. Treba bo le vsakotoliko malo oskrbe.

To je prava hranilnica! In moralno zadoščenje? Tudi to je nekaj vredno.

Ne iščite varljivih dohodkov s sekuro v roki! Vsakikrat, ko pade deblo,

odkrhamo del svojega premoženja — svoje glavnice, nasprotno pa z vsakim mahom, z vsakim preišljenim delom povečamo vrednost svoje zemlje, ki vrača obresti troškov (v gotovini, delu itd.) sicer počasi, a gotovo in redno!

Kjerkoli je le mogoče, t. j., če je le zemljišče za to primerno, naj se spremeni v travnik!

Mlekarstvo.

Ing. Podgornik Anton:

KAJ VPLIVA NA IZDELANJE MASLA?

1. **Kakovost smetane.** Z navadnim ali domačim načinom dobivanja smetane, dobimo okisano in za pinjenje že dovolj zrelo včasih še prezrelo smetano. Z mlečnim posnemalnikom dobljena smetana pa je še sladka. Zato je ne smemo neposredno po posnemanju piniti, ker nam da maslo, ki je manj prijetnega okusa in manj trpežno. Iz tega ozira pustimo svežo smetano tudi za maslo iz sladke smetane zoreti 8 do 12 ur v prostoru z 10 do 15° C. Bolj pa se priporoča smetano primerno okisati, ker dobimo iz primerno okisane smetane 2 do 3% več masla kakor iz sladke smetane. Tudi je maslo iz primerno okisane smetane bolj prijetnega okusa in duhá nego maslo iz sladke smetane. V svrhu neprisiljenega ali prostovoljnega okisanja pustimo smetano 18 do 24 ur v prostoru, v katerem znaša gorkota 15 do 20° C. Dobro je, da smetano med zorenjem večkrat premešamo. Da se dobi enakomerno dobro in trpežno maslo, se okisuje smetana tudi umetno posebno v večjih maslarnah. Ne smemo pa smetane preveč okisati. Primerno okisana smetana ne sme imeti nad 28 do 32 stopinj kisline določene po Soxhleto-Henkel-ovem načinu. Za pinjenje primerno okisana smetana je skozinskoz enovrstna in šibko kiselkasta. Ako potopimo v primerno okisano smetano čisto in gladko leseno palico in to dvignemo zopet iz smetane, odteče smetana raz palice kakor čist med. Iz primerno okisane smetane lahko še vedno dobimo maslo sladkega okusa, če maslo po pinjenju pravilno zgetemo in speremo.

2. **Toplina, pri kateri se pini smetana.** Pregorka smetana se prehitro pini, pa tudi nepopolno, ker ostane preveč toščje v pinjevcu. Prehitro izdelano maslo pa je mehko, mazavo, v njem je obilo pinjenca, ki ga je težko iztisniti. Če je smetana premrzla, traja pinjenje predolgo. Maslo je trdo in drobljivo. Tudi dobimo manj masla. Da se lahko prepričamo o vsakokratni toplini smetane pred pinjenjem, je neobhodno potrebno, da merimo toplino smetane s primernim toplomerjem. Sladka smetana naj ima pred začetkom pinjenja 10 do 13° C, okisana pa 11 do 16° C. Računati je vedno tudi s tem, da se smetana med pinjenjem nekoliko ugrije. Smetane ne smemo nikdar razgrevati s prilivanjem gorke vode in ne ohlajati s prilivanjem mrzle vode ali dodajanjem mrzlega ledu. Da shladimo pregorko smetano, postavimo posodo s smetano vred v čim bolj mrzlo vodo ali pa postavimo v smetano puščico (v to nalašč pripravljeno posodico), napolnjeno z ledom. Da razgrejemo smetano, postavimo posodo s smetano v toplo vodo ali pa postavimo v smetano posodo z gorko vodo. Voda za razgrevanje smetane pa ne sme imeti nikdar nad 40° C. Med hlajenjem ali razgrevanjem moramo smetano mešati.

3. **Pinja.** Ni vsaka pinja enako dobra za izdelovanje masla. Je veliko pinj, ki ne izpolnjujejo svojega namena in nižajo kakovost ali pa množino masla, lahko tudi oboje. Za dobro ročno pinjo velja angleška pinja ali pinja Viktorija, za dobro pinjo na gonilno silo pa holštajnska pinja.

4. **Polnitev pinje.** Večinoma se na-

polni pinja s smetano le do tretjine prostora. Ako drži pinja 30 l, lahko zlijemo v njo 10 l smetane v svrhu pinjenja. Nikdar pa ne smemo napolniti pinje s smetano več kakor do polovice, ako hočemo pravilno ravnati. Ako je pinja napolnjena s smetano preko polovice, fraja pinjenje predolgo in izdelamo manj masla. Kakor hitro zavzema smetana več kakor tretjino prostora v pinji, mora biti smetana ob začetku pinjenja za 2 do 3° C bolj topla kakor navadno in je treba nekoliko hitreje piniti.

5. Trajanje pinjenja (metenja). Pinjenje naj traja 30 do 45 minut. Le pri

sladki smetani sme trajati tudi do 50 minut ali do 1 ure. Vsled predolgega pinjenja postane maslo lojasto in zgubi na okusu. Pri prehitri izdelavi pa dobimo premalo in premehko maslo. Ako se nam smetana prepočasi pini, potem mora biti smetana prihodnjič nekoliko bolj gorka ob začetku pinjenja. Pri prehitro končanem pinjenju pa mora biti smetana prihodnjič nekoliko bolj mrzla kakor dozdaj, prej ko jo začnemo piniti.

Rabite OREHOVE TROPINE. največje močno krmilo!

Čebelarstvo.

Dr. Bobič Leopold:

IZPRASEVANJE ČEBELARSKE VESTI SPOMLADI.

(Nauki za male in mlade čebelarje).

Po poročilih, ki jih dobivam pismeno in ustmeno, bi sklepal, da je v letošnji zimi pomrlo mnogo čebel. Ne le da opazujejo mnogi čebelarji izredno mnogo mrtvic v posameznih panjih, temveč pomrli so kar celi panji in tudi po več panjev. Kaj je temu vzrok, se poprašujemo?

Ponavječ se pripisuje krivda preostri in prehudi zimi, ki smo jo letos imeli, premalo si pa pripisujejo čebelarji krivdo samim sebi. Lansko leto je bilo za čebelarstvo v naši krajini splošno slabo. Poletna paša je bila pičla in jesenska jako medla. Čebelne družine so bile v jeseni šibke in so imele stare čebele, ki so se v mesecu avgustu in v septembru že več ali manj utrudile. Šibke so bile družine, ker ni bilo meseca avgusta in meseca septembra predpogojev, da bi se razvile t. j. manjkal je nektar in manjkal je »kruhek mladice« t. j. obnožina. Znano je pa, da prezimijo dobro le čebele, ki so bile rojene v zadnjem mesecu in najboljše tiste, ki niso v jeseni sploh izletovale na biro medu in obnožine. V slučaju slabih poletnih in jesenskih paš si pomagajo nekateri um-

ni čebelarji s takoimenovanim jesenskim špekulativnim pitanjem, da pripravijo matico do pridnejšega zaleganja jajčec. Seveda delajo to čebelarji, ki znajo preračunati, da jim čebele dodani med in trud v prihodnji spomladi večkratno poplačajo. Čebelarji pa, ki so lakomni in ki mislijo, da morejo in smejo čebelariti med le odjemati, se danes praskajo za ušesi, ko vidijo, da so izgubili čebele vsled svoje skoposti ali lakomnosti, drugi pa radi zanikrnosti.

Vzroki umrljivosti čebel bi tedaj bili vzimljenje prešibkih čebelnih družin, vzimljenje družin pri nezadostnih zalogah medu, vzimljenje starih in že izrabljenih čebel vsled slabe jesenske paše, premrzlo vzimljenje čebel brez potrebne zavarovanja proti vhananju toplote oziroma v slabih panjih.

Predpogoj za dobro prezimljenje panjev je **gorkota** in gorkota je tudi predpogoj za dober razvoj čebel spomladi. To naj si vsak čebelar zapomni in zapiše za uho in v svoj čebelnjak. Potrebna gorkota se ohrani v panju, če imajo čebele zadosti »kuriva ali netiva« za proizvodnjo gorkote t. j. če imajo čebele zadosti medu, kajti čebele proizvajajo potrebno gorkoto z zavživanjem medu. Treba pa je tudi čuvati, da se v panju napravljena gorkota ne porazgubi t. j. panji morajo biti brez nar-

pak in tako dobro odeti, da je izključen vsak prepih; kajti prepih odnaša čebelno gorkoto. Zgodi se lahko v hudih zimah, da čebele pomrijejo vsled mraza, ker vsled otrplosti ne morejo priti do zaloga medu. Opazovalci čebelnega življenja učijo namreč, da nastane približno vsakih 22 ur v čebelnem gnezdu šumenje, ki ga čebele povzročijo, da zvišajo gorkoto, da morejo skočiti do zaloga in vzeti si potrebnega medu. Nemci pravijo temu pojavu »Heizsprung« t. j. »skok do netiva«. Marsikdo je napravil v jeseni pogršek, da je čebele vzimil na desetih ali devetih okvirjih. Po mojem mnenju je pravilno, da se čebele vzimijo na manj okvirjih, a da so ti le dobro preskrbljeni z medom in založeni s pregrajalno desko.

Zgoraj sem omenil, da je gorkota spomladi predpogoj za dober razvoj čebel, ker mlada zalega potrebuje mnogo gorkote; zato morajo ostati panji dobro odeti cel mesec marec in tudi april,

v mrzlejših krajih jih imajo odete še v maju. Če pa opaziš, da so začeli satniki postajati vsled vlage plesnivi in so slamnate blazinice polne vlage, moraš blazinice ob toplih dneh razpoložiti na sonce. Seveda moraš na drug način poskrbeti, da ne bi bilo v panju prepaha, kajti če bi se zalega prehladila, li se prav lahko pojavi griza ali celo kaka hujša bolezen, ki ti uniči cele panje.

Kakor vsako živo bitje, tako potrebujejo tudi čebele svežega zraka; zato naj bodo žrela odprta. Za slučaj ropanja, pripravi žrela s primernimi zaponkami, ki imajo dovolj zarez ali lukenj, da gre skozi nje zrak, a da čebele ne morejo skozi. (Dalje prih.)

OBVESTILA.

Vosek predeluje v satnice in ga kupuje po najugodnejših cenah »Slovenska čebelarstva zadruga«. Za predelavo se bode računalo po 7 lir za kg. Vosek pošljite čimprej, ako želite imeti satnice pravočasno izdelane in dostavljene. Kdor želi imeti satnice, je najbolje, da si vosek sam pri-skrbi.

Vinogradništvo.

Ušaj Just:

RUPESTRIS.

To trto imenujemo navadno pri nas »montikola«, kar pa ni pravilno, ker s to označbo zaznamujemo že gotovo podvrsto rupestrisa, katera je bila vzgojena z umetnim in trajnim odbiranjem. Od večjega števila vzgojenih podvrst, je poleg rupestris montikole, vredno omeniti tudi rupestris metallico (trci metaliko), ki ima liste kovinasto — zelene barve.

Montikola ima srednje velike liste, bolj široke, kakor dolge, gladke, svetlo zelene in nepravilno zobate. Vrščiki so fino dlakasti in lepe bronaste barve. Poganjki so gladki, zeleni z rdečimi rižami in kaj radi »taperke« poganjajo. Rozge so rdečkasto-rujave in gosto členaste. Trta ima samo možke cvetove in zato ne rodi semena.

Montikola je proti trtni uši zelo trdoživa in uspeva še dobro v fletih, ki vse-

bujejo do 35% lahko raztopljivega apnenca. Njene korenike silijo v globočino in zato zahtevajo tudi globoka fla, ker, ako so spodnje zemeljske plasti preveč puste ali neprodorne, trta ne more pravilno razviti svojih korenin in zato ne uspeva v takih plitvih fletih. Na montikolo cepljene trte zelo močno rastejo in poganjajo močan les, zlasti ako trto na kraško obrežemo. Take trte »gredo preveč v les« ali rodijo malo. Zato je montikola neuporabna za take kraje, kjer je v navadi kraška režnja. Les te trte težko popolnoma dozori in tudi grozdje na njo cepljenih trti nekaj kasneje dozoreva, kakor na drugih podlagah.

Iz omenjenih lastnosti montikole sledi, da je ta trta uporabna za srednja apnena in globoka fla in le v krajih z gorkim podnebjem. Glede na njeno sorodnost s poedinimi našimi domačimi vrstami trti ni žalibog še preskušena; gotovo pa je, da je odstotek pri cepljenju prijetih trti običajno manjši kakor pri ripariji.

Sadjarstvo.

Štrekelj Josip:

ZA BOLJŠO SADNO LETINO.

Februar in marec sta meseca dela pri sadnem drevju. Nepravilna rast vrhov v kroni nas vabi, da odstranimo, kar je nepotrebna in škodljivega, pa tudi najrazličnejši živalski in rastlinski škodljivci nas silijo, da se jim postavimo v bran, sicer so oni gospodarji zlahtnega pridelka in usode drevesa.

V kroni dreves s 5- in večletno krono se tu in tam upognejo vrhi drug čez drugega, ali pa zrasto vmes novi v — goščo, ki se otepajo. Tam zarodi drevo malo sadja in še to je malovredno, ker se ne more razviti, zaradi pomanjkanja zraka in svetlobe.

Z dobro drevesno žagico izreži vse take slabše in nepotrebne vrhe in ostanejo naj v primerni razdalji, lepo v krogu rastoči lepši vrhi.

Temu delu pravimo zračenje krone, ki ga v veliko škodo še mnogokje zanemarjajo.

Zlasti v vlažnejših krajih razpasla se je omela (*viscum album*), ki najbolj napada jablane. Celo na akacijo in bor se spravi. Ako ne trpi oblika krone, odžagaj vejo, na kateri raste omela, sicer pa izreži jo globoko v lesu in rano namaži z drevesnim karbolinejem, da se razkuži in uniči kal omele.

Sedaj, ko so drevesa gola, so vidni mešički gosonic glogovega belina, katera poberi in sežgi, ter tudi zalego drugih metuljev, ako jih najdeš.

Največ škodljivcev na sadnem drevju se pa skriva pod staro, razpokano skorjo dreves in kolov ter pod mahovjem in lišaji.

Kdor ni že v jeseni ostrgal te nesnage s strguljo ali z žično ščetjo, naj to nemudoma izvrši sedaj ob vlažnem vremenu, ker se prej in boljše opravi, kakor ob suhem.

Pod debela je pa prej treba položiti platnena prestrala, da odpadke spraviš in sežgeš, zakaj noter je mnogo škod-

ljivcev. Pa tudi bi ti odpadki, prišedši v zemljo, povzročili plesen, ki je škodljiva drevesu in drugim pridelkom.

Ko je drevo ostrgano, namaži deblo in debelejšje dele vej s pomočjo čopiča z 10% drevesnim karbolinejem, ki ga prodajajo tudi pod imeni dendrin, arborin ali antiparazit, vrhe in tanjše poganjke pa poškopri s trtno škropilnico.

Pri nas namažejo nekateri debela, zlasti jablan in hrušk, z apnenim beležem, ki pa ima le delen učinek.

Novonasajenim in tudi starejšim sadnim drevesom, katerim je deblo še šibko, treba postavili kole in sicer na ono stran, od koder piha najjačji veter. Stare kole treba premeniti, ali, ako so še dobri, moraš vezi prenoviti. Da se pa vez ne zaje v les, podloži blazinico pod njo krog debela iz vrečevine, stare klobučevine ali iz slame. Vse prejšnje letne blazinice pa spravi in takoj sežgi, ker noter je zavetišče sadnih škodljivcev.

Od vetra nagnjena drevesa, ki jih s kolom ne moreš več vzravhati, dvigni v navpično smer z žico, ki jo napneš od drevesne krone do okoli 2 m od debela zabitega kola. Da pa žica ne rani in zajé veje ali debela, podloži pod vez slamnato blazinico in vrhu še nekaj deščic ali palčic.

Predno začne popje napenjati in ob cvetju, je zelo koristno drevesa otresati škodljivega mrčesa, zlasti jabolčnega cvetodera, (*Aulthonomus pomorum*), in hruškovega cvetodera, (*Aulthonomus piri*.) Jabolčni razjeda največkrat cvetje, ko je že v razvoju, hruškov pa uniči zlasti cvetno popje, ko napenja, t. j. predno cvete.

Otresaj pa v jutranjih urah in vselej na prestrala, da lahko golazen uničiš. Ako si pa po zimi namazal drevje z drevesnim karbolinejem, bodo cvetoderi le redka prikazen.

Na breskvah nimamo tako številnih sovražnikov, kakor na drugih sadnih plemenih, je pa kodravost, ki nam jih naravnost uničuje.

Do sedaj še najboljšo sredstvo proti kodravosti je škropljenje z bakrenogalično-apneno zmesjo. Z 2% to raztopino poskropi breskve prvokrat, ko napolnijo, drugokrat takoj po odvetenju in tretjikrat 14 dni kasneje. Ako pa listje kljub temu boleha, odtrgaj ga sproti in sežgi.

Mnogi cepijo ameriške zvrsti breskev, ki so odpornejše proti kodravosti.

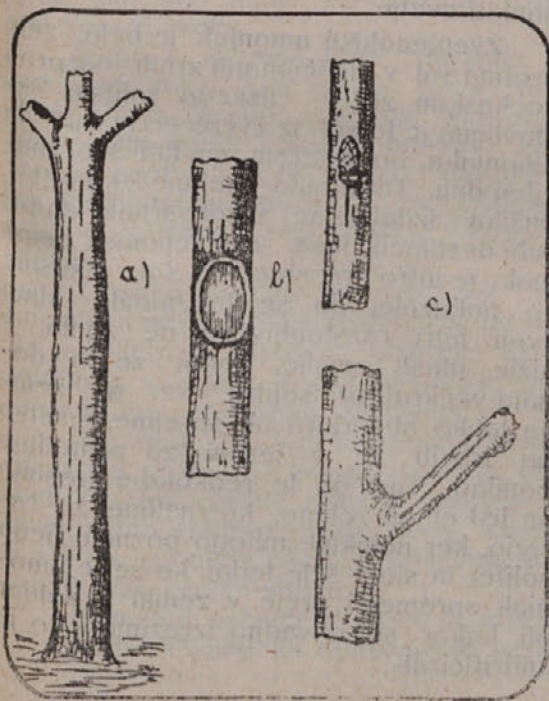
Ako tako očistimo drevesa, kakor je tu zgoraj povedano in da še v zgodnji jeseni nastavimo na debla lepljive pasove, nam je sadna letina zagotovljena, more nam jo uničiti edino deževno vreme ob cvetju, proti kateremu smo pa brez moči. Drugi sadni škodljivci ne vplivajo toliko na pridelek sadja, ker so redkeji.

--

~r~n.:

PUŠČANJE.

Pred nekoliko leti sem videl sadjarja (če je sploh vreden tega imena), kako je vsem drevesom puščal (zarezal), ne glede nato, je-li bilo potrebno ali ne.

Na drevju ni bilo opaziti napak, da bi mu bilo potrebno puščati. Pač pa so bile krone, potrebne čiščenja, ki se za nje najbrž niti ni zmenil. Iz njih so štrlele tu pa tam nalomljene veje, celo omela (ptičji lim) in veje, ki so se drgnile. Ta je v resnici opravljal sadjarsko delo, kaj ne, kot pravi skrbni sadjarji?! Meni se zdi, da je opravljal delo, kot nekateri živinorejci, ki puščajo zdravi živini kri, ne meneč se zato, ali je prav ali ne.

Mnogi mislijo, da je vse prav, kar so predniki izvrševali. Pa vendar ni tako, marveč danes moramo uvaževati pregovor, ki pravi: napreduj, sicer nazaduješ! Kajti danes zahteva sadno drevje večje nege, če hočemo, da bo sad stoteren. In to dosežemo le tedaj, ako se ravnamo po sadjarskih pravilih. Zato moramo vsaj dobre strokovne liste in knjige čitati (ker nam manjkajo kmetijske šole), ki jih, hvala Bogu, tudi Slovenci nekaj premorejo.

Puščanje je v nekaterih slučajih jako koristno delo, a to le tedaj, ako je izvršujemo pravilno: Torej puščamo: a) če se debla ali debelejšje veje ne morejo vsled prežilave kože debeliti, pomagamo z zarezi — puščanjem. Tudi na mestu, kjer so stali lepljivi pasovi naredimo par kratkih zarez. Zareze delamo po dolgem, in sicer naredimo v presledkih, ki se le nekoliko presegajo (glej sliko a). Koščičarjem napravimo do 15 cm; drugim pa 30 in več cm dolge zारेze.

b) ob ranah, nastalih iz kakršnihkoli vzrokov, naredimo več kratkih zarez, ker s tem privabimo več sokov in rana se hitreje celi. Tudi koščičarje, ki so zelo podvrženi smoliki vsled drgnjenja ali drugače nastalih ran, zdravimo s kratkimi zarezi, ki jih napravimo ob rani in

c) poslužujemo se tudi lahko puščanja za okrepitev mladice in očes, ki nam rade ne poženejo (glej sliko c).

Zareze delamo z navadnim ostro nabrušenim, ali zato nalašč napravljenim nožem. Napraviti jih smemo le tako globoke, kot sega zgornja plast luba in ne do lesa. Če napravimo globokejšje

rane, se le počasi zaraščajo in drevo po nepotrebnem slabimo. Zarezne ne smemo napravljati na južni strani drevesa, ker solnce ne vpliva dobro na nežno staniče — torej puščamo na severni strani!

Najprimernejši čas za to sadjarsko opravilo je konec marca ali v začetku aprila. Zakaj pred časom napravljene zarezne niso varne pred mrazom, v poznejšem času pa bi se do zime ne zacelile.

— — —

— r — n:

STORITE SVOJO DOLŽNOST!

Trte ste pravilno obrezali. A na sadno drevo, ki vam daje premnogokrat obilni dobiček, se niti ne spomnite v zimski dobi. Le tedaj se vam zasmee srce, ko vidite sadno drevje preobloženo z okusnim sadežem in ga dobro vnovčite. Ne jemljite samo od njega, ne-

go bodite tudi tako dobrosrčni in vsa nekaj storite za sadno drevo.

Sedaj je čas, da odrežemo vse suhe vejevje, da odstranimo mah, lišaje in zatiramo škodljivce. Ako se je naselil ptičim ali omelo, izrežemo zajedalko s korovinami vred; če je veja tanka jo odžagamo. Rano namažemo z vročim katramom. Vodene poganjke ali roparje, ki rastejo po deblu in ob vratnem korenu odstranimo. Pregosto stoječe veje odžagamo, da pride solnce in svetlobo v nožranjost krovnice. Velike rane namažemo s katramom, toda od luba proti strženu pustimo 2 cm širok pas okrog in okrog nenamazan, da se rana lepo zaraste (zalije).

Kar smo vzeli drevju s sadjem, vrni-
mo mu z gnojem. Gnoj zakopljemo pod kapom krovnice. Prepričali se boste, da vam sadno drevje vaš trud obilo poplača. Torej negujte sadno drevje, s tem storite le svojo dolžnost!

Poljedelstvo.

Ing. Čok Andrej:

O UMETNIH GNOJILIH.

(Dalje.)

Kar smo zadnjič povedali že o čilskem solitru kot dušikastem gnojilu, velja tudi za švedski odnosno norveški ali apneni nitrat z malo izjemo, da je ta poslednji kemično čist in vsled svojega apna bolj priljubljen. Apno namreč pospešuje rahlost zemlje, dočim napravljata natrij (kuhinjska sol, soda) zemljo še bolj skupno, težjo.

Trosimo tako čilski kakor švedski ali norveški soliter navadno že rasločim rastlinam. Množina tega gnojila, uporabna na 1 ha površine, je zavisna od mnogih činiteljev, kakor od zemlje, rastlin, mokrote, vlage itd. Navadno pa zadostuje na 1 ha (10.000 m²) 200 kg; s tem pridamo zemlji 26 do 30 kg dušika. Trosimo soliter v 2 obrokih. Prvič trosimo, kadar je rastlina že pognala 5 do 10 listov in sicer nekoliko več, kakor pri drugem

obroku ob času, ko rastlina začneja poganjati cvelje.

Žveplenokisli amonjak je bela, zelo drobna sol v ploščicnatih zrnih nasproti kockastim zrnem čilskega solitra. Stavljena je ta sol iz žveplene kisline in amonjaka, po katerem ima tudi svoj značilen duh. To gnojilo vsebuje 20 do 21% dušika. Izdeluje se v koksarnah ali pri suhi destilaciji lesa. Žveplenokisli amonjak je hitro razstopljiva sol. Izkušnje so pokazale, da se to gnojilo kljub svoji hitri razstopljivosti ne zgubi v nižje plasti zemlje, kakor se to dogaja večkrat pri solitru. Ker ga zemlja lahko absorbira ali sprejme, smemo ga trositi že v jeseni za prihodnjo pomlad. Tudi ga le redkokdaj trosimo na list ali na zeleno, ko rastline že rastejo, ker učinkuje mnogo pozneje nego soliter in sicer šele tedaj, ko se je amonjak spremenil preje v zemlji v soliter ali kakor se navadno izrazimo, ko je »nitrificiral«.

Upoštevati moramo tudi pri žvepleno-kislem amonjaku, da je to gnojilo, ki reagira kisló. Na kislíh zemljah vsled tega ne da uspeha. Trosili ga bomo na zemljo, kjer ne primanjkuje apna. Mokrote pa tudi ne sme primanjkovali. Na rastline učinkuje dalje časa nego soliter, ker se v zemlji polagoma spreminja, ali z manjšo silo. Več kakor eno leto pa tudi to gnojilo ne traja in treba ga je drugo leto zopet trositi.

Trosimo na 1 ha okrog 150 kg tega gnojila. Posebno ugajo to gnojilo krompirju in ovsu. Tudi bi ne bilo gospodarsko, posebno pri današnjih cenah ne, če bi trosili tem rastlinam nitrat ali soliter mesto žveplenokislega amonjaka. (Dalje.)

--

Dr. Verbig Ivan:

O BRANANJU, OSIPANJU IN GNOJENJU PŠENICE.

Brananje je eden najvažnejših poslov, ki ga moramo izvršiti pri obdelovanju pšenice. In sicer takoj ob pričetku pomladi. Ta posel je neobhodno potreben, ako smo sejali pšenico na ilovnat ali kepast svet.

Kepe, ki so med zimo zmrznile, se rade zdrobijo. Njih zemlja more prav lepo služiti za malo osipanje. Skorja, ki je nastala vsled zimskih nalivov, se z brano razdrobi in to ravno pospešuje razkroj gnojilnih snovi. Z razdrobitvijo skorje olajšamo tudi dostop vode v zemljo.

Z brano moremo tudi najlažje zamoriti razne škodljive rastline. V tej dobi se njihove korenine niso še zarile globoko v zemljo, kakor pšenične, zato jih z brano prav lahko izruvamo.

Brananje rodi tudi to ugodno posledico, da požene iz enega zrna več stebel. Z zobmi brane namreč ranimo ali prelomimo vršičke pšeničnega stebela, tako da je potem pšenica prisiljena pognati več drugih stebel.

Brananje pšenice pri nas ni preveč v navadi. Poljedelci opuščajo to opravo,

ker zgleda na prvi mah pobranana njiva kakor oskubljena kokoš, ki le malo obeta. Ugodne posledice pa se pojavijo pozneje v veliki meri.

Prav priporočljivo je brananje takrat, ako smo posejali med pšenico tudi deteljo. Za take njive pa moramo rabiti bolj lahke brane, da nam ne spravijo detelnega semena pregloboko v zemljo. Po brananju moremo pšenico nekoliko potlačiti s posebnim valjčkom, da tako pokrijemo z zemljo korenine krog pšeničnih koreninic. Takšno valjanje je posebno na mestu pri lahki, peščeni zemlji.

Pri pšenici, ki je sejana v vrstah, se mora osipanje izvršiti s posebnimi stroji. Brananje, osipanje ali valjanje se običajno vrši, kadar se zemlja prične na vrhu sušiti. Istočasno s temi deli izvršimo tudi navrhno gnojenje s tem, da raztrosimo čilski soliter.

Gnojiti moramo prav posebno take posevke, ki so trpeli med zimo, ker s tem jih poživimo, da se bodo bohotno razrasli. Pšenica, ki je trpela vsled mraza ali nalivov, dobi s čilskim solitrom nova življenja. Množina solitra, ki je potrebna za površino ene furlanske njive (3660 m²), znaša krog 30 kg.

Raztrosi naj se soliter v treh obrokih po 10 kg, in sicer v presledkih od 15 dni; Prvič naj se soliter potrosi, ko začne pšenica vnovič razvijati se. Opomniti pa moram, da se bo čutil ugoden vpliv solitra posebno na one posevke, ki so bili jeseni dobro pognojeni s fosfatnimi umetnimi gnojili. Predno se soliter potrosi, naj se zdrobi in zmeša s finim peskom ali zemljo; trosi naj se, kadar ni vetra in kadar je pšenica suha, to je, da ni mokra ne od dežja ne od rose. Mokro pšenico bi soliter ožgal.

Osipanje pšenice se je pričelo še le v poslednjem času. In to posebno tam, kjer je žito posejano v vrstah. Z osipanjem namreč dosežemo, da se pokrijejo kasno pognale koreninice, kar je razvoju stebela v korist. — (Članek je iz italijanščine prevedel naš urednik g. Gorkič France.)

Ing. Podgornik Anton:

PAR PRIPOMB K SAJENJU KROMPIRJA.

Krompir je rastlina, ki se zadovolji in uspeva v vsaki zemlji. Tudi glede uvrstitve v kolobar ni krompir izbirčen. Zemlja za krompir pa mora biti dobro pripravljena, to je globoko preorana in dobro pognojena. Kakor sploh za vse spomladne posetve je torej tudi za krompir najbolje, da pride v takšno zemljo, ki je bila že pred zimo globoko preorana. Krompirju se gnoji navadno s hlevskim gnojem. Za hektar je potrebno okrog 200 q hlevskega gnoja, ki ga plitvo podorjemo že jeseni. Kdor gnoji s hlevskim gnojem šele spomladi, mora rabiti v ta namen dobro razkrojen (špehasl) hlevski gnoj. Poleg hlevskega gnoja, posebno pa če tega nimamo dovolj, se priporoča rabiti za gnojenje še 100 do 150 kg čilskega solitra ali žveplenokislega amonjaka, do 150 kg superfosfata in do 150 kg kalijeve soli. Če gnojimo krompirju samo z umetnimi gnojili, potem je potrebno 200 do 300 kg čilskega solitra ali žveplenokislega amonjaka, 400 do 600 kg superfosfata in 200 do 300 kg kalijeve soli. Ne hlevski gnoj in ne umetna gnojila ne smejo priti v dotiko s semenskim krompirjem. Zato jih je treba trositi pred sajenjem ali pokladanjem krompirja ter jih podorati ali podvleči. Ako rabimo za gnojenje čilski soliter, ga potrosimo pred ali ob sajenju krompirja le polovico, drugo polovico pa med okopavanjem ali osipanjem.

Z gospodarskega stališča se priporoča uporabljati za sajenje kolikor mogoče le krompir srednje (jajčje) debelosti (4 do 5 cm debel, 50 do 80 gramov težek in s 6 do 10 očesi). Debel (nad 80 gramov težek) krompir z obilim številom očes, lahko bolje izkoristimo ali pa zvišamo množino semena, če ga prerežemo v dva kosa. Ako prerežemo debel krompir počrez, potem uporabimo eno polovico z močnimi očesi za seme, drugo polovico pa za živež ali krmo. Ako pa hočemo doseči z rezanjem debelega krompirja več semena in porabiti oba kosa za sajenje, potem moramo prerezati krompir podolgič v dve polovici ta-

ko, da imata obe po enako število očes. Prerezavati krompir v še manjše kose pa ni priporočljivo. Prerezani krompir se mora pred sajenjem na prerezanem mestu osušiti. Najbolj pravilno pa je, da sadimo srednje debeli celi krompir. Praktični poskusi so namreč pokazali, da je razrezavanje semenskega krompirja škodljivo dobremu pridelku. Celi krompir začne prej kaliti. Nepotrebno štedenje je tu zato neumestno, ker je vedno bolj gospodarsko, uporabiti za sajenje več krompirja in doseči večji pridelok, kakor pa štediti s semenom in doseči manjši pridelok.

Da obvarujemo krompir pred strupeno roso ali peronosporo in da zatremo tudi razne druge škodljive glive, je dobro namakati ga pred sajenjem 24 ur dolgo v 1½ do 2% raztopini modre galice in apna.*) Po končanem namakanju speremo krompir z vodo, na kar ga osušimo in posadimo.

V svrhu lažjega obdelovanja in tudi boljšega uspevanja sadimo krompir v vrste. Razdalja semenskega krompirja med vrstami in v vrstah se ravna po zemlji, po gnojni moči zemlje in po sorti semenskega krompirja. Izkazalo se je, da je manjša oddaljenost vrst pri eni in isti sorti toliko bolj ugodna za pridelok, v čim boljšem stanju je zemlja in čim bolj močno je bila pognojena. Z ozirom na to naj znaša oddaljenost med vrstami 45 do 60 cm in razdalja v vrstah pa 30 do 50 cm. V zemljo pa naj pride krompir 5 do 16 cm globoko. V težki zvezni zemlji ga sadimo bolj plitvo, v lahki pa bolj globoko. Za globokost je merodajen tudi čas, v katerem sadimo krompir.

P. A.:

DETELJNA PREDENICA.

Deteljno predenico prištevamo k zajedalkam. S tem imenom zaznamujemo vse takšne rastline, ki se zajedajo s svojimi sesalnimi koreninicami ali bradavicami v druge rastline in jim izsesavajo ali pijejo sok. To izsesavanje soka po zajedalkah pa rastline oslabi in polagoma popolnoma uniči. Zato pa

*) t. j. v enaki, kakršno rabimo za škropljenje trt.

nam take zajedalke lahko napravijo na polju velikansko škodo. Da je temu res tako, se je marsikateri kmetovalec lahko prepričal posebno v prvih povojnih letih, ko skoraj ni bilo pri nas deteljišča, v katerem bi ne gospodarila predenica. Pa ne le po njivah, tudi po travnikih lahko večkrat opazimo to silno škodljivko.

Zanesemo pa deteljno predenico na njivo večinoma z deteljnim semenom, ki ni očiščena predeničnega semena. Isto tako pa pride predenica na njivo lahko tudi z gnojem. Ako pokladamo živini po predenici napadeno deteljo ali travniško krmo, požre živina tudi predenico in predenično seme. Toda predenično seme zapusti živalsko telo še vedno kaljivo in pride v gnoj. Tako je torej mogoče, da zanesemo predenično seme tudi z gnojem na polje, kjer lahko ostane kaljivo skozi več let.

Iz semena pa zraste nitasta rastlinica, ki se ovije in oklene deteljinega stbla in zasadi v to svoje sesalne korenice. Mala nitasta rastlinica požene nove nitaste vejice. Predenica se širi s svojimi rumenimi nitastimi vejicami pri ugodnih razmerah vedno dalje in nastavlja tudi cvetje. Iz cvetja se razvije zelo drobno seme. Ako ne ukrenemo ničesar proti predenici, se vedno bolj razmnožuje in razširja in nam dela vsako leto večjo škodo.

Prvo in najbolj uspešno sredstvo

proti predenici je uporaba le takšnega deteljinega semena, ki je zajamčeno očiščeno predeničnega semena. Treba je, da takšno jamstvo odločno zahtevamo od trgovca s semeni. Zajamčeno čisto deteljno seme rdeče detelje ali lucerne se lahko vedno dobi pri kmetijskem društvu v Gorici. Dalje je treba paziti, da ne spravljamo z gnojem predeničnega semena na njive in travnike.

Tudi ptiči ali druge živali lahko zaužijejo predenično seme in ga zanesejo na polje. Tudi veter raznaša lahko predenično seme in pomaga širiti predenico.

Kdor opazi predenico v deteljišču ali tudi na travniku, naj zaznamuje napadeno mesto. Vsako tako predenično gnezdo in tudi deteljo en meter dalje naokrog gnezda naj pokosi, spravi skupaj, pomeša s petrolejem namočeno slamo in vse skupaj sežge na istem mestu, kjer je zraslo. Pokošeno in požgano mesto je nato prekopati in zopet posejati s čistim deteljnim semenom. Za zatiranje predenice se priporoča tudi zelena galica (železni vitrijol). V to svrhu se napadeno mesto deteljišča pokosi, kakor prej omenjeno. Pokošeno deteljo s predenico vred pustimo na pokošnem prostoru, ki ga večkrat polijemo ali poškopimo s 15- do 18 odstotno zeleno galico (15 do 18 kg zelene galice se raztopi v 100 litrih vode).

Svilogojstvo.

G. F.:

NE ZABIMO NA MURVE!

Visoka cena svilodov, ki so jo dosegli v zadnjih letih, je kriva, da so murvini nasadi močno trpeli, tako trpeli, da so ponekod skoro opustošeni. V zadnjih letih so se murve izkoriščale jako močno, in priznati moramo, tudi ne na posebno umen način. Sila lanskega leta je povzročila murvam marsikatero škodo, ki bo le težko popravljena. Saj se je lansko leto osmukalo in porezalo vse, kar je količkaj bilo podobno listju. Prizaneslo se ni niti onim murvam, ki bi jih morali pustiti na miru, ako bi hoteli imeti od njih primernih dohodkov.

Naravno je, da v takih razmerah drevo trpi in da se mnogo prezgodaj izčrpa in da ne donša letno onega dohodka, ki bi ga lahko, ako bi z njim umno ravnali. Ta okolnost kliče sama po potrebi, da moramo tudi murvam posveliti ono skrb in pažnjo, kakor sadnemu drevju, če hočemo imeti od njih dobička.

Treba je, da murve lepo okopljemo, ako nismo tega že storili. S tem očistimo zemljo krog murv raznega plevela in dosežemo, da ima zrak lažji dostop do korenin kakor tudi, da morejo korenine lažje vsrkavati redilne snovi. Seveda ne smemo pozabiti tudi na gnojenje. Pravi čas za to je sicer jeseni. A tudi tukaj velja

pregovor, rajši pozno kakor nikoli. Najprimernejše gnojilo je hlevski gnoj. Razen tega pa pri odrasli murvi tudi 150 do 200 g superfosfata, 100 do 150 g kalijeve soli, 60 do 100 g apnenega dušika.

Le ako bomo murve okopali in jim dobro pognojili, imamo pravico upati, da se bodo bohotno razrasle in nam dale mnogo listja.

Kdor nič ne da, nima pravice kaj zahtevati.

* * *

Večkrat že stare in že nagnite murve izkopajo, na ravno isto mesto pa se potem nasadijo mlada drevesa. Tako ravnanje je nespametno, skrajno kvarno in tudi nevarno za nove nasade. Dostično zemljo so že stare murve dodobra izčr-

pale in se radi te okolnosti kaj malo prilaga za nove istovrstne nasade. Toda razen tega, kar je končno mogoče le odpraviti z dobrim gnojenjem, že dobijo novo sajena drevesa ob svojih koreninah večkrat zemljo, ki je okužena po plesnobi, in ki je polna koreninskih ostankov izkopanih murv. Ti ostanki morejo v gotovih okoliščinah tvoriti pravo leglo raznih vplivov, ki škodijo razvoju mladih dreves. Koreninski ostanki pričnejo gniti.

Kdor je tako nepreviden, da nasaja mlade murve na mesto starih, bo doživel najbrže že čez par let neprijetno razočaranje: murve mu pričnejo hirati in mu potem vsahnejo. Prostor, od koder smo izkopali stare murve in tudi staro sadno drevje, naj ostane par let prazen, porabimo ga za druge nasade. Preudarni kmetovalec ravna tako.

Vrtnarstvo.

— r — n.:

KULTURA PARADIŽNIKOV.

Dandanes golovo pozna paradiznike ali rajске jabolke že vsaka gospodinja, ker jih uporablja skoroda za vsako jed, najsibo v svežem ali konzerviranem stanju. Zato naj pride tudi na kmetске vrtove, da ne bo treba gospodinjam izdajati denar za to, kar bi lahko pridelale doma brez velikega truda. Vzgoja in poznejša oskrba paradiznikov ni težka. Vzgoji jih vsak, kdor ima le količjak dobre volje.

Paradiznik ljubi južno, zračno lego; rahlo in dobro pognojeno zemljo. Seme sejemo meseca marca v gnojne grede ali, če nimamo teh, pa v zaboje, katere denemo v gorko sobo. Tu pazimo, da je zemlja vedno dovolj vlažna. Seme izkopi približno v 10 dneh; tedaj moramo zaboj prenesti na svello. Semena porabimo 1 gram, ki da nad 200 rastlin — seveda le tedaj, če je dobro kaljivo in ni prestaro (ne nad 3 leta) — kar je za domačo potrebo več kot dovolj in še od teh izberemo najboljše rastline. Posamezna rastlina da povprečno 3½ kg sadov.

Ko razvijejo rastline prvih par listov (ne vševši kličnih), pikiramo prvič v drugi zabojček ali gnojno gredo. Kaka 2 do 3 tedne pozneje po prvem — pikiramo drugič zato, da se okrepijo. Pri vsakem pikiranju sadimo paradiznike nekaj globokejše, ker imajo to lastnost, da poženejo koreninice iz stebila.

V času, ko se ni bači več slane, prelopatimo grede zgodnje zelenjave in pognojimo z dobro preperelim gnojem ali mešancem (kompostom). Svež gnoj jim namreč ne ugaja. Paradiznike sadimo v vrstah sever-jug 1 m vsaksebi. Kole pa postavimo preden jih sadimo, koli naj bodo 120 do 160 cm visoki. Nato napravimo ob kolu primerno globoke jamice, vanje posadimo paradiznike s kepo zemlje ter jih zasujemo in privežemo k kolu. Ob vsaki rastlini napravimo kotanjo, da ne gre preveč vode ob zalivanju v izgubo; pri tem uporabljamo škropilnico brez razpršilnika.

Da nam paradizniki ne zdvijajo, moramo vse poganjke odstraniti, ki nam ne služijo za podaljšanje stebila. Poganjke odstranjujemo zjutraj ali zvečer; obenem steblo privežemo k kolu, toda ne preveč tesno, da se vez ne zajame, ker se

steblo močno zdebeli. Vezivo, ki je v to svrhu uporabljamo, je rafija, vrvice in drobne beke (vrbe).

V navadi je, da pustijo nekateri po 4 in več poganjkov; kar pa ni pravilno; k večjemu naj bi se pustili 2-3 močni poganjki, ker je to dovolj. A tudi z enim rodijo istofako dobro.

Paradižnik zahteva veliko vlage v zemlji, zato mu moramo ob času suše mnogo prilivati, da bo obilnejše rodil. Dobro je tudi, da mu damo kalijevo sol, raztopljeno v vodi. Za 10 rastlin porabimo približno 5 dkg kalijeve soli, ki jo raztopimo v 10 l vode. Potrebno je tudi večkratno rahljanje zemlje, da lažje voda pronica vanjo ter ima zrak prost dostop. V jeseni odščipnemo poganjkom vršičke, da pospešimo zoritev še poslednjih plodov.

Jako važno delo je tudi škropljenje

z modro galico in apnom (kot uporabljamo za trte) proti glivici — *Phytophthora infestans* — in sicer škropimo v vlažnih letih 4-krat (drugekrat zadostuje 2-3-krat), če hočemo doseči dovoljen pridelek. Prvič škropimo z 1% — pozneje z 2% tekočino. Omenjena glivica se pojavlja na spodnji strani listov, kar upoštevajmo pri škropljenju. Na listih se pojavijo lise, ki se vedno večajo, dokler listov ne uničijo. Napadeni plodovi se spoznajo po temnorjavih in črnih pikah, ki se jako hitro večajo ter povzročijo gnitje in odpadanje plodov.

Tudi paradižnikov imamo mnogo vrst, ki imajo sad raznih oblik n. pr. debele in drobne rebraste, gladke, okrogle, ploščnate in jajčaste oblike, ki nosijo razna imena. Naj omenim par sort: solčni vzhod, Ivanov kres, kralj Humbert, danski eksport in Mikado.

Gozdarstvo.

Suligoj Slavko:

VAZNOST GOZDOV NA PIVKI.

Dandanes se vsak Pivčan nanaša na svoj gozd, kateri mu daje večji del dohodkov za njegov življenski obstanek. Ker pa je veliko takih posestnikov, katerim ne bo preostajalo v kratkem drugega, kakor da bodo obdelovali še tisti kos polja, ki jim bo ostal vsled premajhne pažnje na gozd, moram takoj na tem mestu omeniti, da ni važno ohranjati in varovati gozdove le radi direktnih dohodkov, ampak zapomni naj si vsak, da naši gozdovi vplivajo tudi veliko na zračne padavine in sploh na podnebje cele pivške planote.

Kjer so uničeni gozdovi, tam razsaja burja vsled prehitre izpremembe zraka. Posledica temu so močni nalivi, hude suše in raditega slabe letine. Pogozdeni kraji in pokrajine z prvotnimi gozdovi zabranjujejo naglo izpreminjanje zračne toplote in vsled tega imajo mehkejšo podnebje, kar pa zelo ugodno vpliva na rodovitnost polja in travnikov.

Napačno je mnenje nekaterih Pivčanov, da v pogozdeni okolici zmanjka vode za njih življensko potrebo, češ, da drevesa izsrkajo veliko množino vode, katere je njim namenjena. Prepričajmo se. Stopimo ob času suše višje v prvotne gozdove, ki rastejo na istofakem apnenčnem svetu, kot so naši goli griči in polja. Našli bomo več izvirnih studencev in povsem vlažno zemljo. Odkod to? Gozdovi so tekom časa izpremenili gola tla v humozno zemljo, katere vpija ob dežju vodo in jo obdržuje do najhujše suše. Drevje in druge gozdne rastline zabranjujejo k tlom pristop solčnih žarkov. Gozdovi uničujejo burjo, ki izsušuje neprestano naša poljska zemljišča v odprtih legah.

Iz tega je torej razvidno, da bo moral Pivčan, ako bo hotel uničiti omenjene škodljive vplive za dosego boljših letin in drugih dobrot, pričeti v večjem obsegu s pogozdovanjem gotovih golih gričev in izsekanih leh, posebno tam, kjer ima burja in drugi suhi vetrovi svoje gnezdo.

Poravnajte naročnino za „GOSPODARSKI VESTNIK“!

Gospodarski koledar.

MAREC.

Poljedelstvo: Čas je tu, pripravili zemljo za posejev semena raznih pridelkov. Glavni pogoji za uspevanje sejev je rahla, primerno pognojena in primerno vlažna zemlja, nadalje dobro seme, ki ga pravočasno in pravilno posejemo. Zemlje, posebno težke zemlje, ne smemo spomladi orati in sploh obdelovati, ko je premokro, ker potem jo bolj zalepemo in zapremo, nego pa zrahljamo in odpremo zraku in gorkoti. Le v dobro zrahljani zemlji se more vlaga enakomerno porazdeliti in prhniti hlevski gnoj. Torej je pri pomladnem obdelovanju prva naša naloga, da spravimo zemljo v takšno rahlost, ki najbolj prija uspevanju vsake vrste posameznih semen. Najbolj zgodaj sejemo ona semena, ki potrebujejo mnogo vlage (grah, leča, bob, detelje). Potem sejemo zgodaj takšna semena, katere rabijo za svojo raščo daljšo dobo in so manj občutljive napram pozni slani (jara rž, jara ječmen, jara pšenica, oves, zgodnji krompir, korenje, zgodnji lan). — Kjer je srež privzdignil ali izril rastlinice ozimin, jih je treba v valjarjem ali drugim primernim orodjem pritisniti k zemlji, da se korenine zopet sprimejo z zemljo. Isto je napraviti tudi na deteljiščih, ki so trpela vsled sreža.

Živinoreja: Vprežno živino je treba ob času obilnega in težkega dela posebno dobro krmiti. Razun vsled večjega napora pri delu so vprežne živali tudi vsled menjave dlake bolj občutljive in hitreje utrudljive. Zato jih tudi snaži bolj skrbno in pazi, da se ne prehladijo. — V marcu in sploh pomladnih mesecih se skoči največ pujskov. Oskrbuj in krmi dobro doječo svinjo, da dosežeš s pujski čim večji uspeh. Marec je eden glavnih mesecev za pokladanje jajec in valitev piščet. Gospodinja, ki ni še poskrbela za valitev jajec, naj to čimprej stori, ako hoče priti do pišk, ki ji začnejo nesti že jeseni. Upoštevati je, da postanejo piške dobre kokoši-jajčarice le, ako

podložimo jajca le od onih kokoši, ki nam najbolj nesejo. Paziti je, da se jajca med valitvijo ne onesnažijo in z blatom zamašijo luknjice v jajčni lupini, vsled česar bi se mladiči v jajcu lahko zadušili.

Travništvo: Nadaljuj z deli, ki jih nisi opravil februarja. Sedaj je čas pomlajanja travnikov, na katerih ni dovolj primernih in pravih krmskih rastlin. Najprej dobro pobranane in ako mogoče s kompostom pognojene travnike posej s primerno mešanico trav in detelj. Na bolj vlažnih travnikih in posebno po kopiščih se že začne prikazovati podleskovo listje, ki obdaja razvijajoče se semenske glavice ali stroke. Podlesek zatiramo s pokošenjem, z izruvanjem čebulic in z zabijanjem oslro ospičenih količev v srce ali sredino rastline 40 do 45 cm globoko.

Čebelarstvo: Začne se čebelarstvo leto. Lepega dne preglej svoje panje in preštej njih vrste. Pazi, ali je povsod matiča. Brez nje ni uspeha. Posnaži panje z grebljico. S tem prihraniš čebelam mnogo dela in časa, ki ga morejo z uspehom porabiti za druga dela, ki ti bodo v korist. Odpadkov ne metaj kar na slepo proč. Preglej jih natančno; iz njih oblike lahko ugotoviš, kakšno je stanje čebelne družine v panju. N. pr. ako najdeš med njimi drobne kristale medu, trpijo čebele žeje, ako je pod zamazan, je v panju griža, itd. — Panje, ki se že od zunaj poznajo, da so dobri, pusti na miru. Druge pa preglej z ozirom na zaloge medu. Vzemi ranje čebelam nikoli ne koristi. Družinam, ki imajo pičle zaloge hrane, moraš pomagati. Pri tem ne bodi skop, ker bi se ti skopost znala bridko maščevati ob paši. Ako nimajo čebele marca in aprila dovolj hrane, se ne morejo pravilno razvijati. Ob paši imaš potem slabiče, ki ti nič ne dajo. In veš, da je žalost velika, ako bo tvoj sosed-čebelar, ki je preudarnejši od tebe, po akacijevi paši točil obilo sladkosti, ti pa boš ob strani stal in boš le gledal svojo revščino. Pa še ne-

kaj. Slabičev ne trpi v svojem čebelnjaku. Ti so gotova zguba. Veselja ti ne bodo delali.

Vinogradništvo: Glavna opravila, ki se morajo izvršiti v vinogradu smo opisali v tozadevnih člankih 1. in 2. letošnje številke. Zapomni si, da je ta mesec najboljši čas za sajenje trt. Nove nasade moraš dobro pognojiti, najboljše s kompostom ali mešancem. Sedaj je čas, da trte okopaš, jim pristaviš kolje, popraviš škarpe, itd.

Kletarstvo: V kleti je zdaj bolj čas miru. Saj vina morajo biti že vsa potočena. Kdor je pretakal zgodaj decembra, a se mu vino ni še do dobra učistilo, naj ga še enkrat pretoči in čisti s kakim čistilom.

Sadjarstvo: Čas cepljenja je tu. Pameten sadjar si je cepičev že nabral januarja in februarja, in jih ima marca, lepo pri rokah, kadar jih rabi. A vsi niso taki. Saj vemo, da je ravno sadjarstvo pri nas še neblogljena siročica, ki naj bi le dajala, a nič dobila. Cepiči morajo biti le od krepkih, zdravih in dobro rodečih dreves,

ki so že nekoliko starejša. Tudi na okopanje in gnojenje sadnega drevja naj se ne zabi. Sedaj je zadnji čas za ta opravke. Sedaj se potrudite, da bo jeseni kašča polna, tudi sadja. Priporočamo, da prečitate članke pod poglavjem »Sadjarstvo« v današnji številki. Če to storite, boste imeli marsikateri greh manj na svoji vesti.

Vrtnarstvo: Vse delo, ki je zaostalo februarja, se mora izvršiti v tem mesecu. Glavni čas za setev in sajenje je tukaj. Seje se salata, špinača, redič, grah, beli in črni koren, redkvice, korenje, bela repa, rdeča pesa in peteršilj. Sadi se krompir, čebulček in česen. Za okopavanje in pognojenje špargljev je zadnji čas. Presajajo se v zimskih gredicah vzgojene zeljine sadike, salata, karfijol, koleraba i. d. na prosto. V zimske gredice pridejo lončki iz kravjega blata in peska, v katere se sejejo kumare ali murke. Ako se ni bali več mraza, presadi jih proti koncu tega meseca kar z lončki vred na prosto. Pripravljaj novih hrenovih nasadov.

Vprašanja in odgovori.

Št. 15. — A. J. S. — V odgovor na Vaše vprašanje glede zaliranja **deteljne predenice** Vas opozarjamo na članek »Deteljna predenica« na str. 56. današnje številke Gospodarskega vestnika. Zadeva je splošnega pomena, zato smo priredili poseben članek.

Št. 16. — F. J. P. — Vi pišete: Imam lepega doma vzgojenega bika. Predstavil sem ga komisiji za licenciranje bikov, ki ga je spoznala za skok sposobnega, a le začasno. Ali je to ravnanje komisije pravilno?

Odgovor: Komisija je ravnala pravilno. Po pravilniku ima pravico, da na podlagi pregleda ugotovi, ali se sme bik trajno ali začasno spuščati, ali pa ga proglasi za nesposobnega. V tem zmišlu izda tudi svojo odločbo. Pritožba ni dopuščena.

Št. 17. — M. A. G. K. — Vi pišete: Imamo gozd, ki smo ga dobili od graj-

ščine že pred 60 leti. V tem gozdu imamo vsak svoj delež, davek pa plačujemo skupno. Eni so mnenja, da nam gozda ne morejo vzeti, drugi pa trdijo nasprotno. Ali bi nam ne kazalo, da izročimo zadevo zemljemeru, da nam gozd razdeli tako, da bomo potem tudi plačevali vsak svoj davek.

Odgovor: Če smo Vas dobro razumeli, imate gozd, ki je vpisan v zemljiški knjigi na ime zasebnih lastnikov, upravičenih užitvalcev v razmerju z njihovimi deleži. Če je temu tako, se Vam ni treba prav ničesar bali, če tudi plačujete skupno davek. Drugačen pa je položaj, ako je na gozd vknjižena občina. Potem morate prigrasiti svoje pravice kr. komisarju za likvidacijo občinskih užitkov (Commissario per la liquidazione degli usi civici) v Trstu ki Vam potem zadevo uredi. Brez vednosti in prejšnje pritrditve komisarja pa ni tre-

ba iskati zemljemerca. Na vsak način pa ne belite si preveč glave. Poteče še mnogo vode, predno bodo vse te zadeve rešene.

Št. 18. — F. J. P. — Vi pišete: Ali ima občina pravico naložiti živinski davek tudi na bika, ki sem ga kupil za plemo za drag denar?

Odgovor: Ako ima bik predpisano starost in ako je občina za svoj okoliš uvedla davek na živino, ima pravico obdavčiti tudi Vašega bika, naj ste ga kupili kjerkoli in za katerikoli namen. Iznos davka je določen v občinskem pravilniku.

Št. 19. — K. Z. O. K. — Vi prašate: Kakšna je carina iz Jugoslavije in kakšna je uvozna carina v Italijo za žive ovce?

Odgovor: Za vsako v Italijo uvoženo ovco je treba plačati sedaj 4.50 zlatih lir, kar odgovarja približno znesku 22 papirnatih lir. Ali je treba plačati tudi carino za izvoz iz Jugoslavije, Vam danes ne moremo še natančno pojasniti.

Št. 20. — O. P. S. — Vi prašate: Davkoplačevalec ni plačal dospelega obroka davka v predpisani dobi, to je 18. dan meseca. Zglasil pa se je za pla-

čilo na 19. dan meseca. Pri izterjevalnici se mu je reklo, da naj čaka na neko vabilo. V resnici je tudi po nekolikih dneh čakanja prejel omenjeno vabilo «aviso di mora». Po prejemu istega je takoj plačal, a računali so mu pa kazen 4 cent. za liro. Prosimo pojasnila, ali je bila izterjevalnica upravičena tako postopati.

Odgovor: Pri sedaj veljavnih predpisih je davčna izterjevalnica pravilno postopala. Vsak davkoplačevalec mora plačati svoj letni davek v šestih obrokih, ki dospejo dne 10. februarja, 10. aprila, 10. junija, 10. avgusta, 10. oktobra in 10. decembra. Davkoplačevalec ima 8 dni časa, da dospeli obrok poravnata, to je v dobi od 10. do 18. dne dotičnega meseca. Ako te svoje dolžnosti ne izvrši, ima izterjevalnica pravico zamudnika globiti v svojo korist na ta način, da mu pripiše kol globo 4% ni povizek dospelega, a ne pravočasno poravnane obroka, to je, ako je dospeli obrok davka znašal 100 lir, mora zamudnik plačati še 4% povizka = 4 L, skupaj torej 104 lire. Zato pa, skrbite, da pravočasno poravnate svoje obveznosti. Ni druge pomoči.

Tržne cene.

Vse pod tem naslovom navedene kmetijske potreščine se dobijo z jamčeno pristno pri Slovenskem kmetijskem društvu v Gorici in pri Tržaški kmetijski družbi v Trstu.

Tomeževa žlindra. — Za sedaj je zanimanje za to gnojilo ponehalo. Radi previsokih cen v zadnji kampanji je šlo primeroma malo tega blaga.

Superfosfat. — Skoro do zadnjih dni je za to gnojilo vladalo mrtvilo. Naenkrat pa je nastalo veliko popraševanje, tako da tovarne ne morejo z ono naglico zadoščati zahtevam, kakor bi rade in kakor želijo odjemalci. Običajna neprevidnost. Mesto da bi vsakdo pravočasno določil svojo potrebo, čakajo skoro vsi do zadnjega trenutka in potem iskanje in stikanje okrog po blagu, ki ga ni. Vsak odjemalec hoče biti prvi postrežen in takoj. Tovarne delajo s polno paro, da zadostijo potrebi, a končno vpliva tudi pomanjkanje železniških vozov na dobavljanje. Tudi pri nas se opaža letos neprimerno večje zanimanje za superfosfat kakor prejšnja leta. Ljudje prihajajo do spoznanja, da je treba zemlji nekaj dati, da se potem od nje kaj dobi.

Čilski soliter. — Zanimanje in popraševanje po tem blagu narašča. Vse znamenje grede za tem, da se bo zahteva še dvignila. Stanje posevkov ni letos ravno prvovrstno. Zato je priporočljivo, da se jim pomaga in v to svrhu je ravno čilski soliter kakor nalašč. Oni, ki so že žrtvovali za umetna gnojila takrat, ko so pšenico sejali, naj ne zabijo sedaj tudi na soliter: le tako jim je uspeh zagotovljen. Cena ni še ustaljena. Za nove naročbe se bodo cene dvignile.

Kalijeva sol. — V zadnjem času se je sklenilo več pogodb precejšnje važnosti. Blago se dostavlja v dogovorjenih rokih. Oni, ki nameravajo to gnojilo uporabljati, naj si pa kljub temu pravočasno zagotovijo potrebne množine. Blago mora biti pri rokah, ko ga rabiš. Krivo je, šele takrat iskati ga okrog z ogromno zamudo časa in v škodo napredovanju del. 40% kalijeva sol je danes predraga, priporoča se 30 do 33% kalijeva sol, z istim učinkom.

Žveplenokisli amonjak. — Popraševanje se množi. Naročene so znatne množine blaga.

Apneni dušik. — Naročeno blago se dostavlja redno. Drugače nikakih izprememb.

Modra galica. — Po velikih naročbah in skladih, ki so se napravili meseca decembra in januarja, vlada na trgu večji mir. Računa pa se, in ti računni temeljijo na večletnih skušnjah, da do sedaj naročeno blago niti zdaleka ne odgovarja domaški potrebi: zamudniki pač pridejo zadnji tretjine, da delajo sebi in drugim sitnosti. Ker so se angleške in italijanske tovarne dogovorile, je priležnost kakovati na trgu precej stalnih cen. — Naši vinogradniki naj si pravočasno zagotovijo blago, ki naj bo zajamčeno pristno. Lanskoletna skušnja naj bo vsem za pouk, kako se ne sme ravnati.

Orehove tropine. — Ze mnogim živinorejcem je postalo to blago neobhodno potrebno pri krmljenju živine: ugodne posledice njih rabe so najboljša reklama za tropine. Na trgu so sedaj popolnoma bele tropine, ki živini jako prišajo. Cena na drobno sedaj 140 L za 100 kg, na debelo po dogovoru.

Sezamove tropine. — Upoštevaj ono, kar smo rekli pri orehovih tropinah. Cena enaka.

Seno. — Na trgu je nastopilo nekako zatišje. Blaga je precej na razpolago, a kupci ne kažejo več one živahnosti kakor v prejšnjih mesecih. Posledice tega razmerja se čutijo: cene ne silijo več navzgor, rajši padajo, ponekod v znatni meri. Bolj ko se bližamo zeleni piči, bolj bodo silile cene navzdol. Na posameznih trgih so cene za prvovrstno seno sledeče: Novara 80—85, Brešija 78—82, Mantova 79—83, Bolonja 65—72, Verona 62—77, Areco 50—55, Ferrara 65—70, Pjačenca 65—68, Mačerata 55—85 L za 100 kg.

Slama. — Tudi za slamo in steljo, sploh velja ono, kar za seno: Cene sledeče: Mantova 28—30, Novara 24—25, Brešja 26—28, Ferrara 16—18, Bolonja 30—32, Areco 30—32, Verona 25—27, Pjačenca 19—20, Mačerata 24—25 L za 100 kg.

Vino. — Na trgu so nastale neke spremembe. V nekaterih pokrajinah je kupčija živahna, dru-

god pa popolnoma mrtva. Kljub temu pa se cene držijo, ponekod so za spoznanje šle navzgor. Bojazen, da bodo trtni nasadi trpeli precej radi hudega mraza v preteklih mesecih, se ni hvala Bogu, uresničila. Zima je v vinogradih napravila le malo škode. Le delo okoli trt se je nekoliko zakasnilo. A to se že doteče. Naj sledijo cene iz nekaterih važnejših vinskih trgov: Aleksandrija (Sicilija) 180—200; Novara 180—210; Kjeri: 180—200, 220—240; Pavija 150—160; Koncljan 180—200; Modena: fino 210—230, navadno 180—190, slabše 140—150; Mantova: dobro 180—200, navadno 100—150; Sačile 130—150; Pjačenca 100—120; Bolonja: fino 230—250, navadno 160—200, slabše 120—160; Florenca 180—200; Mačerata: 125—170, navadno 110—140; Mesina 130; Kaljari: dobro 100—130 L za 100 litrov. — Pri nas se cene držijo.

Prasiči. — Opitani prasiči niso letos imeli in tudi nimajo prave cene. Prasički od sesa se boljše plačujejo.

Goveja živina. — V državo se uvaža mnogo živine iz Jugoslavije, kar čutno vpliva na trg. Cene gredo za spoznanje navzdol. Naj navedemo nekaj cen: Voli za meso: Milan prvovrstni 610—680, drugovrstni 500—600, tretjevrstni 300—490; Bolonja I. 555—615, II. 420—470; Pjačenca I. 490—550, II. 365—470, III. 280—300; Rim I. 525—630, II. 450—525; Neapelj mrtva teža 800—1000 za 100 kg. — Krave: Milan I. 530—640, II. 400—520; III. 270—390; Bolonja I. 340—590, II. 370—480; Pjačenca mlečne krave 3000—4500 kos, za meso I. 350—430, II. 230—300 L za 100 kg; Rim I. 475—575, II. 400—745; Neapelj mrtva teža 700—900 L za 100 kg. — Teleta: od 450—650 L za 100 kg žive teže. — Pri nas se pomanjkanje sena še vedno čuti.

Vosek. — Slovenska čebelarstva zadruga v Gorici kupi vsako množino voska in ga plačuje po kakovosti od 12 L naprej.

Gospodarski drobiž.

Zakon o kmetijskih vzajemnih zavarovalnicah raztegnjen na nove pokrajine. — Ustanovljanje malih vzajemnih zavarovalnic je bilo v starih pokrajinah urejeno s posebnim zakonom z dne 2. septembra 1919 št. 1759 in z dne 21. oktobra 1923 št. 2479. Zavarovalnice, ki poslujejo po teh določbah, uživajo posebne davčne in druge pristojbinske olajšave. S kr. ukazom z dne 3. januarja 1926 št. 114 sta se omenjena zakona raztegnila tudi na naše pokrajine. Zavarovalnice, ki pri nas že poslujejo, morajo prilagoditi svoje poslovanje novim predpisom, preurediti morajo svoja pravila in predložiti potem pristojni pre-

fekturi prošnje, da prizna njih obsolj. To je pogoj, ako hočejo biti deležne ugodnosti, ki jih zakon predvideva. — Za nadaljne informacije je naše uredništvo na razpolago.

Podaljšan rok. — Rok za vlaganje prošenj za predujme na račun odškodnine za avstro-ogrske rekvizicije je podaljšan do 31. marca 1926.

Poravnava vojnega dolga. — Kakor znano je vlada sklenila posebne pogodbe z Ameriko in z Anglijo za poravnavo vojnih dolgov. Odplačevanje se bo vršilo v zlatih lirah tako-le: Leta 1926: skupaj 76.3 milijona (25.9 Ameriki, 50.4 Angliji); 1927: 126.7 milijona (25.9 Ame-

riki, 100.8 Angliji; 1928: 126.7 milijona (razdeljeni kakor prejšnje leto); 1929—1930: 133 milijonov (25.9 Ameriki, 107.1 Angliji); 1931—32: 169.1 milijona (62 Ameriki, 107.1 Angliji); 1933: 177.2 milijona (63.7 Ameriki, 113.5 Angliji). To odplačevanje bo le v mali meri težilo državne blagajne v primeri s svoto drugih mednarodnih obveznosti, ki znašajo skupno 21,900,000.000 papirnatih lir.

V Tridentu v Poadižju se pripravlja za letošnjo spomlad velika vinska razstava.

Vloge pri avstrijski poštni hranilnici. — Po izjavi glavnega poštnega ravnateljstva v Rimu se te dni odpošljejo vložne knjižne avstrijske pošne hranilnice na Dunaj, da tam ugotovijo njih pravilnost in da vpišejo morebitne obresti. Ko bo to izvršeno, se pravilne knjižice vrnejo in njih kronske vloge takoj zamenjajo v lire in naložijo pri italijanski poštni hranilnici na korist imejteljev starih knjižic.

Pogozdovanje Krasa. — Pred vojno so razne pogozdovalne komisije opravljale z lepimi uspehi to delo. Marsikatero golo kraško rebro je dobilo tekom časa lepo zeleno odejo. Vsled političnega razkosa starih dežel in novih državnih mej je po vojni sistematično pogozdovanje ponekod ponehalo. Posebno v razširjeni tržaški pokrajini je bilo v tem oziru slabo. V zadnjem času pa kaže, da se tudi tukaj obrača na bolje. Ustanovila se je tudi v Trstu za tržaško pokrajino nova komisija za pogozdovanje Krasa, ki bo pogozdila že leta 1926 krog 2388 ha (ha = 10.000 m²) zemljišča. K stroškom, ki so proračunjeni na 140.000 lir prispeva država 70.000 lir, tržaška pokrajina 50.000 lir, prizadete občine Trst, Ronki, Tržič, Avber; Nabrežina, Tomaj, Senožeče, Šempolaj, Sežana, Dolnja vas in Sinadole pa skupno 20.000 lir.

Uraynava Lijaka na Vipavskem. — Agilni kmetijski urad v Gorici se je pri-

čel bavili z načrti, da se uravna hudournik Lijak in osuši obsežen svet, ki ga Lijak poplavlja in spreminja v močvirje. Stroški za to delo so proračunjeni na skupno svoto 2,300.000 L. Celokupne stroške v znesku 800.000 L za izsušenje 780 ha sveta prevzame država nase; ostale svote 1,500.000 L bi prevzela država in pokrajina vsaka po $\frac{1}{3}$ na svoje breme. Ostalo bi šlo na račun lastnikov zemljišč, ki bi morali prispevati krog 600 L za vsak ha (10.000 m²) prostora; najelo pa bi se v to svrhu posojilo, ki bi ga lastniki vračali v 25 letnih malih obrokih. Če se ta namera izvede, pridobi goriška okolica mnogo sveta za intenzivnejše obdelovanje; stroški bi se gotovo prav bogato poplačali. Mi želimo le, da bi beseda čimprej meso postala.

Navodila za pridelovanje zelenjave je izdal g. Ušaj Just, lastnik tvrdke Vinogradaria. Knjižico dobijo le odjemalci tvrdke, ki kupijo pri njej vsaj za 20 lir blaga.

OSEBNA VEST.

Nov kmetijski urad se je otvoril meseca februarja v Idriji ob navzočnosti zastopnikov oblasti in vseh prizadetih občin. Vodstvo je poverjeno g. dr. Verbigu Ivanu iz Gorice, ki mu k imenovanju prav iskreno častitamo.

Kmetje!

Tržaška kmetijska družba v Trstu. Via Torre bianca 19 ima v zalogi vse kmetijske potrebščine.

Kmetijsko društvo v Gorici, Via Carducci 6, drugo dvorišče, ima v zalogi vse kmetijske potrebščine.

Prva tovarna pohištva na Goriškem

ustanovljena leta 1897.

Če si hočeš priskrbeti z malimi stroški dobro pohištvo,
obrne se na staro tvrdo

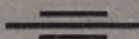
Anton Breščak,

ki ima v zalogi na izbiro popolne sobe, bodisi
ornirane ali iz različnega lesa, od najpriprostejših do
najrazkošnejših.

GORICA - Via Carducci št. 14.

Domače podjetje.

Trpežno delo.

Cene nizke.

„GORIŠKA LJUDSKA POSOJILNICA“

vpisana zadruga z omejenim jamstvom

Gorica, Via Carducci 7, I.

Lastno poslojje. — Križišče tramvaja.

Najstarejši slovenski zavod v Gorici, ustanovljen leta 1883.

Obrestuje navadne **hranilne vloge** po čistih 4°/_o. Davek plačuje zavod sam.

Na odpoved **vezane vloge** obrestuje po dogovoru najugodnejše.

Sprejema vloge na **tekoči račun**.

Daje svojim članom **posojila** na vknjižbo, menice in zastave, ter jim odvarja **pasivni tekoči račun**.

Uradne ure za stranke od 9-12 in od 15-17.

Ob nedeljah, praznikih in sobotah popoldne je urad zaprt.

TRŽAŠKA POSOJILNICA IN HRANILNICA

registrovana zadruga z omejenim poroštvom
uraduje v lastni hiši ul. Torrebianca 19/I.

Sprejema navadne hranilne vloge na knjižice, vloge na tekoči račun in vloge za čekovni promet, ter jih obrestuje po 4°/_o,

večje in stalne vloge po dogovoru. Sprejema „dinarje“ na tekoči račun in jih obrestuje po dogovoru. Davek od vlog plača zavod sam. - Daje posojila na vknjižbe, menice, zastave in osebne kredite.

Obrestna mera po dogovoru. Na razpolago varnostne celice
Uradne ure za stranke od 8¹/₂ do 13 in od 16 do 18.
Ob nedeljah je urad zaprt. Št. telef. 25-67.

Naš zobozdravnik,

specijalist za bolezni v ustih in na zobeh

M.U. dr. Lojz Kraigher

z nemškim zobozdravniškim izpitom za zobozdravniška in zobotehniška dela

v GORICI, na Travniku št. 20. I nadstropje

Starodavna tovarna tehtnic, utež in mer

GIUSEPPE FLORENZ & Co v Trstu Via Gius. Vidali 9, Tel. 13-6

z bogato izbero utež in mer tu-in inozemskih

pravilno žigosanih (cementiranih) tehtnic.

Sprejemajo se popravila vsakovrstnih tehtnic po zmernih cenah.

Tekom popraviljanja posodimo druge tehtnice popolnoma brezplačno.

SOL ZA ŽIVINO

dobite pri tobakarnarju Marcu v Gorici Via Semina od 100 kg naprej.